

MŠMT doporučuje k využití materiály a projekty k dějinám druhé poloviny 20. století

MŠMT doporučuje k využití dále uvedené dokumenty a projekty k dějinám 2. poloviny 20. století, na nichž se podílelo. Většina materiálů je zveřejněna na webu MŠMT (www.msmt.cz, odkaz Vzdělávání » Základní školství » Dokumenty » Oblasti základního vzdělávání » Společenskovědní oblast). Tento seznam není v žádném případě vyčerpávající, existuje celá řada dalších výborných materiálů a projektů, jako např. Zmizelí sousedé.

- Výbor ministrů Rady Evropy vydal Doporučení 15 „O výuce dějepisu v Evropě 21. století“, v němž doporučuje mimo jiné zohlednit výsledky práce vykonané v rámci projektu „Studium a výuka evropských dějin ve 20. století“.
- MŠMT distribuovalo metodické a informační materiály (z obsáhlejších projektů např. Beneš, Z. a kol.: Téma: Odsun-Vertreibung, Praha 2002; Historikové proti znásilňování dějin, Praha 2002; Blodig a kol.: Téma: Holocaust, Praha 2000, ...).
- Stradling, R.: Jak učit evropské dějiny 20. století. Materiál vznikl za spolupráce MŠMT a Rady Evropy jako přímé plnění Doporučení výboru ministrů RE k výuce dějepisu a koncepčních záměrů MŠMT. Překlad vznikl pod vedením Mgr. Heleny Štajglové. Rozsáhlý materiál předkládá široké spektrum pracovních postupů a možností, prezentuje obsah i metody cílené na aktivní zapojení žáků, které by měly napomoci k přípravě a plánování výuky. Obsahuje i odborný pohled na problémové okruhy výuky dějin 20. století v evropském školství. Autor popisuje nové přístupy ke kontroverzním a citlivým tématům (např. holocaust, migrace, ženská otázka, postavení minorit), která dosud nejsou dostatečně zahrnuta do učebních textů v řadě evropských zemí. V textu jsou nejen konkrétní návrhy pracovních postupů k efektivnímu zařazení práce s dokumenty různého typu (archiválie, tisk, televizní a filmové materiály, fotografie a karikatury, či ústní svědectví) do výuky, ale i náměty na návštěvy muzea či hřbitova. Zájemci naleznou také informace o práci s internetem a nabídku možností spolupráce v rámci celoevropských projektů. Text je k dispozici na webových stránkách MŠMT, ve formě CD-ROMů v knihovnách Národního institutu pro další vzdělávání a katedrách (ústavech) vysokých škol, které se věnují historii. Součástí projektu jsou i semináře pro učitele, prezentující konkrétní využití publikace.
- Publikace Stradling, R. Multiperspektivita ve vyučování dějepisu: příručka pro učitele v překladu prof. Čapka o metodě multiperspektivity při výuce dějepisu je k dispozici na webových stránkách MŠMT. MŠMT zajistilo překlad tohoto materiálu a jeho distribuci mezi učitele, obdobně jako u předchozí publikace R. Stradlinga. Opět se zde jedná o spolupráci s Radou Evropy. („Multiperspektivita je podložena podstatným předpokladem, že totiž student potřebuje porozumět tomu, že kdokoli, kdo studuje minulost, se musí setkat s tolerancí, rozporem, protikladem, dvojznačností, s různými názory, polopravdami, s částečnou představou, s jednostranností a předsudkem. Takový předpoklad by měl vést naše uvažování o druzích otázek a úkolů, které by měly doprovázet jakýkoli pramenný materiál reprezentující mnohostrannost pohledů na dějiny.“)
- Společná česko-německá komise pro učebnice dějepisu, sdružující odborníky z české i německé strany, se průběžně na konferencích zabývá problematikou dějin 20. století v českých i německých učebnicích dějepisu. Komise projednává společné otázky zobrazující se v učebnicích dějepisu. V říjnu 2007 se např. uskutečnila X. konference „Léta 1968 – 1989: Politické a sociální hnutí, cíle a výsledky v československo-německo-evropském vztahu a srovnání“. Českou část komise jmenuje a finančně zajišťuje MŠMT.
- V roce 2006 MŠMT a Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství (UK PF) vydaly publikaci „Analýza dějepisných vzdělávacích programů ve vybraných státech Evropy a její výsledky“, zpracovaná PhDr. Dagmar Hudecovou. Publikace je výstupem studijního pobytu autorky v Georg Eckert Institutu v Braunschweigu, iniciovaného MŠMT. Při analýze dějepisných vzdělávacích programů se autorka soustředila na okruhy problémů, které se mj. i s ohledem na diskuzi o našich rámcových vzdělávacích programech jeví jako významné. V první části přinesla strukturovaný pohled na programové dokumenty jednotlivých zemí. Zachyceny jsou zde některé

jedinečné způsoby či projevy řešení sledovaného problému v dané zemi, které nebylo možné zobecnit. Konkrétní ukázky z jednotlivých programů mohou být inspirací učitelům při tvorbě školních vzdělávacích programů. Druhou část tvoří sumarizovaná zjištění členěná podle okruhů sledovaných problémů.

- Další vzdělávání pedagogických pracovníků. Rámcové vzdělávací programy určují také obsah dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP). DVPP částečně zajišťuje MŠMT prostřednictvím přímo řízených organizací (Národní institut pro další vzdělávání), dále se na něm podílí krajská centra, vysokoškolská pracoviště (např. organizátoři každoročního semináře Letní škola historie), nebo soukromé instituce. Školy obdrží v rámci normativu příspěvek na DVPP, kromě toho byly v uplynulých letech významné finanční prostředky poskytnuty prostřednictvím ESF a rozvojových nebo dotačních programů MŠMT. Takto byly podpořeny např. Památník Terezie nebo Památník Lidice (včetně záštity MŠMT a MK). Seznam podpořených projektů je na webových stránkách MŠMT. Kvalitu DVPP zajišťuje MŠMT akreditováním těchto akcí – seznam akreditovaných pracovišť je opět zveřejněn na webu MŠMT.
- Všem organizátorům dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků jsou navrženy k využití „Doporučení pro organizátory DVPP k výuce dějepisu“. Doporučení připravila Pracovní skupina pro výuku dějepisu (viz dále), především Mgr. Petr Albrecht a Mgr. Petr Sokol.
- Sborník z mezinárodního semináře, organizovaného MŠMT v rámci programu INSET za spolupráce Rady Evropy „At the European crossroads: Czechoslovakia between West and East in the course of the “short 20th century” je možné využít také přímo v hodinách dějepisu nebo anglického jazyka.
- MŠMT ve spolupráci s organizací Živá paměť, o.p.s., a Svazem nuceně nasazených podpořilo publikaci Perzekuce nacistického obyvatelstva českých zemí.
- Na podzim roku 2007 se uskutečnil další z řady seminářů Historie a škola v Telči organizovaných MŠMT (již 6. ročník) – věnovaný především klíčovým kompetencím v praxi. Seminářů se účastní učitelé z praxe, historikové, didaktikové dějepisu a další odborníci. Upozorňujeme především na Závěrečná doporučení a veškeré referáty z těchto setkání – budou k dispozici na webu MŠMT a v připravovaném sborníku.
- Z prostředků ESF a státního rozpočtu z minulého programovacího období byla podpořena řada dějepisných projektů, např. projekt Metodika pro implementaci Výchovy ke vztahu ke kulturně historickému dědictví do Školních vzdělávacích programů, jehož nositelkou je Katedra dějin a didaktiky dějepisu Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.
- Dějepis a výuka moderních dějin je spojena také s průřezovými tématy - Multikulturní výchova, Osobnostní a sociální výchova, Mediální výchova, Výchova demokratického občana a další. Informace o činnosti MŠMT v těchto oblastech jsou k dispozici na webu MŠMT.
- Příklady dobré praxe a další informace jsou zpracovány pro využití učitelů na metodickém portálu www.rvp.cz, který je spolufinancován z ESF a státního rozpočtu.

V roce 2004 byla ustanovena při MŠMT Pracovní skupina pro výuku dějepisu ke konzultacím záměrů školské politiky uplatňované v základních školách v oboru dějepis v kontextu společenskovědní oblasti, včetně přesahu do středoškolského vzdělávání a pregraduální i postgraduální přípravy učitelů.

Pracovní skupina je

1. platformou pro jednání ke koncepci dějepisu a kontextům jeho učiva vzhledem k dalším, zejména humanitním předmětům;
2. platformou pro setkávání učitelů ze základních, středních a vysokých škol;
3. podporou didaktiky a metodiky dějepisu – implementace RVP a podpora tvorby ŠVP;
4. platformou pro výměnu informací, šíření moderních trendů.

Praha, listopad 2007